

คู่มือ การประเมินความเสี่ยงการทุจริต องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองแคว

คำนำ

มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบ ตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ ๖๘/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๗ กำหนดให้ทุกหน่วยงานของรัฐมุ่งเน้นการสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารงาน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ใฝ่ระวัง เพื่อสกัดกั้นมิให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ในองค์กร จะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งได้ว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีกรทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่นหรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

องค์การบริหารส่วนตำบลหาดสองแคว เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการขับเคลื่อนหน่วยงานภาครัฐให้บริหารงานภายใต้กรอบธรรมาภิบาล โดยการประเมินความเสี่ยงการเครื่องมือหนึ่งใน การขับเคลื่อนธรรมาภิบาล เพื่อลดปัญหาการทุจริตภาครัฐ ตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๘/ ๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๗ เรื่องมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบที่กำหนดให้ทุกส่วนราชการและ หน่วยงานของรัฐ กำหนดมาตรการหรือแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบในส่วนราชการ และหน่วยงานของรัฐ โดยมุ่งเน้นการสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารงาน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการตรวจสอบ ใฝ่ระวัง เพื่อสกัดกั้นมิให้เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบได้

องค์การบริหารส่วนตำบลหาดสองแคว จึงได้จัดทำ คู่มือการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพื่อให้หน่วยงาน มีมาตรการ ระบบ หรือ แนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดทุจริต ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

งานกฎหมาย สำนักปลัด
องค์การบริหารส่วนตำบลหาดสองแคว

สารบัญ

เรื่อง	หน้าที่
ส่วนที่ ๑ บทนำ	๑ - ๒
★ หลักการและเหตุผล	
★ วัตถุประสงค์	
★ ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต	
★ นิยามศัพท์เฉพาะ	
★ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	
ส่วนที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงการทุจริต	๓ - ๕
★ ความหมาย	
★ องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต	
★ สาเหตุของความเสี่ยง	
★ กรอบหรือภาระงานในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต	
ส่วนที่ ๓ วิธีดำเนินการ	๗ - ๙
★ ขั้นตอนที่ ๑ กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน / กำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	
★ ขั้นตอนที่ ๒ กำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต	
๒.๑ กำหนดโอกาสเกิดการทุจริต Likelihood	
๒.๒ กำหนดระดับความรุนแรงของผลกระทบ Impact	
๒.๓ กำหนดระดับความเสี่ยงการทุจริต Risk Score	
๒.๔ กำหนดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต	
★ ขั้นตอนที่ ๓ กำหนดมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	
★ ขั้นตอนที่ ๔ หน่วยงานประเมินความเสี่ยงการทุจริต ตามแบบฟอร์มที่กำหนด และรายงานให้ ผู้บังคับบัญชาทราบ รอบที่ ๑ (๑ ตุลาคม - ๓๑ มีนาคม) รอบที่ ๒ (๑ เมษายน - ๓๐ กันยายน)	
ส่วนที่ ๔ ภาคผนวก	๑๑ - ๑๕
★ แบบฟอร์มประเมินความเสี่ยงการทุจริต องค์การบริหารส่วนตำบลหาดสองแคว	

ส่วนที่ ๑ บทนำ หลักการและเหตุผล

ด้วยองค์การบริหารส่วนตำบลหาดสองแคว ได้จัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐประจำปี งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ เพื่อให้การปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยพิจารณาสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๕๖ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ประเด็นที่ (๒๑) การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ และแผนปฏิบัติการด้านการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยนำหลักธรรมาภิบาลสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาเป็นกลไกในการพัฒนากรอบการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต เป็นเครื่องมือในการบริหารเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลองค์การบริหารส่วนตำบลหาดสองแคว โดยคณะกรรมการคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหาดสองแคว และคณะกรรมการเตรียมความพร้อมสำหรับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหาดสองแคว ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เล็งเห็นความสำคัญดังกล่าวจึงได้กำหนดเป้าประสงค์หลักใน การเพิ่มระดับค่าดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์ (CPI) และเพื่อให้เป็นไปตามสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ได้นำเกณฑ์การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของ หน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment - ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖ ภายใต้แนวคิด "Open to Transparency" ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานสำคัญของการประเมิน ITA ที่มาจากการ "เปิด" ๒ ประการ คือ "เปิดเผยข้อมูล" ของหน่วยงานภาครัฐเพื่อให้สาธารณชนได้รับทราบและสามารถ ตรวจสอบการดำเนินงานได้ และ "เปิดโอกาส" ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหน่วยงานภาครัฐ ทั้งเจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงานและประชาชนผู้รับบริการหรือติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐได้เข้ามามีส่วนร่วมประเมินหรือ แสดงความคิดเห็นต่อหน่วยงานภาครัฐผ่านการประเมิน ITA ซึ่งจะส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐมีความ โปร่งใสและนำไปสู่การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบของทุกภาคส่วน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลหาดสองแคว มีมาตรการวางระบบหรือแนวทางในการป้องกันการทุจริต ประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินงานตามแผน การประเมินผลการดำเนินงาน และการทบทวนปรับปรุง

๒. เพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในกระบวนการทำงาน

ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๑. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต (เฉพาะหน่วยงานที่มีภารกิจให้บริการประชาชนอนุมัติ หรือ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)

๒. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

๓. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความเสี่ยง (Risk) หมายถึง โอกาสหรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ที่จะส่งผลกระทบต่อ ประสงค์หรือเป้าหมายเปี่ยงเบนไป ซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคต และมีผลกระทบหรือทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์เป้าหมายขององค์กรโดยการวัดจากผลกระทบ (Impact) ที่ได้รับและโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) ของเหตุการณ์

การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) หมายถึง การวิเคราะห์และจัดลำดับความเสี่ยง โดยพิจารณาจากการประเมินโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และความรุนแรงของผลกระทบจากเหตุการณ์ความเสี่ยง (Impact) ต่อการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของส่วนงานหรือหน่วยงานภายในส่วนงาน โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) หมายถึง ความถี่หรือโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง ผลกระทบ (Impact) หมายถึง ขนาดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นหากเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง

การทุจริต (Corruption) หมายถึง การใช้อำนาจที่ได้มาหรือการใช้ทรัพย์สินที่มีอยู่ในทางมิชอบเพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว เพื่อน คนรู้จัก หรือประโยชน์อื่นใดอันมิควรได้ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์ของผู้อื่น การทุจริตอาจเกิดได้หลายลักษณะ เช่น การติดสินบนเจ้าพนักงานด้วยการให้หรือการรับสินบน ทั้งที่เป็นเงินและสิ่งของ การมีผลประโยชน์ทับซ้อน การฟอกเงิน การยกยอก การปกปิดข้อเท็จจริง การขัดขวางกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

หน่วยงานในการกำกับขององค์การบริหารส่วนตำบลหาดสองแคว มีระบบในการป้องกันการทุจริตจากกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงการทุจริต

ความหมาย

ความเสี่ยง (Risk) หมายถึง โอกาสหรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ที่จะส่งผลกระทบทำให้ วัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายเบี่ยงเบนไป ซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคต และมีผลกระทบหรือทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์เป้าหมายขององค์กรโดยการวัดจากผลกระทบ (Impact) ที่ได้รับและ โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) ของเหตุการณ์

การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) หมายถึง การวิเคราะห์และจัดลำดับความเสี่ยง โดยพิจารณาจากการประเมินโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และความรุนแรงของผลกระทบจาก เหตุการณ์ความเสี่ยง (Impact) ต่อการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของส่วนงานหรือหน่วยงานภายในส่วน งาน โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) หมายถึง ความถี่หรือโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง ผลกระทบ (Impact) หมายถึงขนาดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นหากเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง

การทุจริต (Corruption) หมายถึง การใช้อำนาจที่ได้มาหรือการใช้ทรัพย์สินที่มีอยู่ในทาง มิชอบเพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว เพื่อน คนรู้จัก หรือประโยชน์อื่นใดอันมิควรได้ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์ของผู้อื่น การทุจริตอาจเกิดได้หลายลักษณะ เช่น การติดสินบนเจ้าพนักงานด้วยการให้ หรือการรับสินบน ทั้งที่เป็นเงินและสิ่งของ การมีผลประโยชน์ทับซ้อน การฟอกเงิน การยกยอก การปกปิด ข้อเท็จจริง การขัดขวางกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น

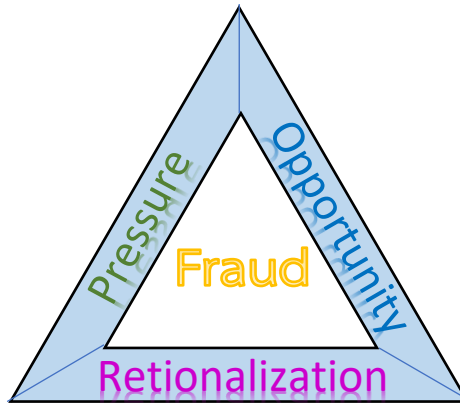
ทุจริตต่อหน้าที่ หมายถึง ความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่า มีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้ มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบ สำหรับตนเองหรือผู้อื่น หรือกระทำการอันใดอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อ ตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น

สินบน หมายถึง ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดที่เสนอว่าจะให้ หรือสัญญาว่าจะให้ มอบให้ การ ยอมรับ การให้ หรือการร้องขอสิ่งหนึ่ง อันส่งผลต่อการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งในลักษณะจูงใจให้กระ ทำการหรือไม่กระทำการที่ขัดต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ

ผลประโยชน์ทับซ้อน หมายถึง สถานการณ์หรือการกระทำที่บุคคลไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง ข้าราชการ พนักงาน หรือผู้บริหารมีผลประโยชน์ส่วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้องกับผลต่อการตัดสินใจหรือการปฏิบัติ หน้าที่ที่บุคคลนั้นรับผิดชอบและส่งผลกระทบต่อส่วนรวม

องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure/incentive หรือแรงกดดัน หรือแรงจูงใจ Opportunity หรือ โอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่าง ๆ คุณภาพการควบคุม กำกับ ควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน และ Rationalization หรือ การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎี สามเหลี่ยมทุจริต (Fraud Triangle)

ปัจจัยเหล่านั้นได้แก่

๑. แรงกดดัน (Pressure)
๒. โอกาส (Opportunity)
๓. เหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization)

ปัจจัยแรก คือ แรงกดดัน สิ่งเร้า สิ่งกระตุ้น ที่ผลักดันให้คนกระทำทุจริต ซึ่งโดยทั่วไป คือ ปัญหาชีวิตต่างๆ ที่ไม่สามารถหาทางออก หรือบอกให้ใครมาช่วยแก้ไขไม่ได้ ซึ่งท้ายที่สุดจะจบลงที่เรื่องเงินๆ ทองๆ การติดพัน มีหนี้สิน ใช้ชีวิตหรูหราเกิดตัว มีสมาชิกในครอบครัวเจ็บป่วยต้องมีค่าใช้จ่ายในการรักษา ทั้งหมดนี้ คือตัวอย่างของแรงกดดันที่สังเกตเห็นจากพนักงานที่ทุจริตหน่วยงาน

ปัจจัยต่อมาคือ โอกาส ซึ่งได้แก่ ช่องโหว่ในกระบวนการของการทำงาน เช่น การไม่แบ่งแยกชัดเจน จนทำให้คนๆ เดียวสามารถทำอะไรได้หลายๆ อย่างโดยไม่มีการตรวจสอบ หรือ แม้ผิดพลาด (Bug ในระบบงานที่เอื้อให้คนที่มองเห็นช่องโหว่นี้ ฉวยโอกาสกระทำทุจริตได้

ส่วนปัจจัยข้อสุดท้าย คือ เหตุผลเข้าข้างตนเอง หรือถ้าจะพูดให้ชัดเจนขึ้นก็คือ "ความสามารถในการให้เหตุผลเข้าข้างตนเอง"

สาเหตุของความเสียหาย แบ่งออกเป็น ๒ ปัจจัย ดังนี้

๑. ปัจจัยภายใน เช่น นโยบายของผู้บริหาร ความซื่อสัตย์ จริยธรรม คุณภาพของบุคลากร และการเปลี่ยนแปลงระบบงาน ความเชื่อถือของระบบสารสนเทศ การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ บ่อยครั้งการควบคุมกำกับดูแลไม่ทั่วถึง และการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบหรือข้อบังคับของหน่วยงาน เป็นต้น

๒. ปัจจัยภายนอก เช่น กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี หรือสภาพการแข่งขัน สภาวะแวดล้อมทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง เป็นต้น

กรอบหรือภาระงานในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตมี ๔ กระบวนการ ดังนี้

๑. Corrective: แก้ไขปัญหาที่เคยรับรู้ว่ามีประวัติอยู่แล้ว ทำอย่างไรจะไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำอีก

๒. Detective: เผื่อระวัง สอดส่อง ติดตามพฤติกรรมเสี่ยง ทำอย่างไรจะตรวจพบต้องสอดส่อง ตั้งแต่แรก ตั้งข้อบ่งชี้บางเรื่องที่น่าสงสัยทำการลดระดับความเสี่ยงนั้นหรือให้ข้อมูลเบาะแสนั้นแก่ผู้บริหาร

๓. Preventive: ป้องกัน หลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่นำไปสู่การสะสมเสี่ยงต่อการกระทำผิดในส่วนพฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าจะเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำอีก (Known Factor) ทั้งที่รู้ว่าทำไปมีความเสี่ยงต่อการทุจริต จะต้องหลีกเลี่ยงด้วยการปรับ Workflow ใหม่ ไม่เปิดช่องว่างให้ทำการทุจริตเข้ามาได้อีก

๔. Forecasting: การพยากรณ์ประมาณการ สิ่งที่จะเกิดขึ้นและป้องกันป้องปรามล่วงหน้าในเรื่อง ประเด็นที่ไม่คุ้นเคยในส่วนที่เป็นปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้าในอนาคต (Unknown Factor)

ระบบการบริหารความเสี่ยงเป็นกลไกในการกำกับติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการป้องกันการทุจริตที่วางไว้ให้เกิดประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การประเมินความเสี่ยงใช้กรอบแนวคิด การควบคุมภายในองค์กร (Control Environment) ตามมาตรฐาน COSO ๒๐๑๓ (Committee of Sponsoring Organization ๒๐๑๓)

ส่วนที่ ๓ วิธีดำเนินการ

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต เป็นเครื่องมือในการบริหารเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล
องค์การบริหารส่วนตำบลหาดสองแคว โดยได้กำหนดขั้นตอนการประเมิน ความเสี่ยงการทุจริตออกเป็น ๕
ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน /กำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอนที่ ๒ กำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๒.๑ กำหนดโอกาสเกิดการทุจริต Likelihood

๒.๒ กำหนดระดับความรุนแรงของผลกระทบ Impact

๒.๓ กำหนดระดับความเสี่ยงการทุจริต Risk Score

๒.๔ กำหนดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอนที่ ๓ กำหนดมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอนที่ ๔ หน่วยงานประเมินความเสี่ยงการทุจริต ตามแบบฟอร์มที่กำหนด และรายงานให้
ผู้บังคับบัญชาทราบ รอบที่ ๑ (๑ ตุลาคม – ๓๑ มีนาคม) รอบที่ ๒ (๑ เมษายน – ๓๐ กันยายน)

ขั้นตอนที่ ๑ กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน / กำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

หน่วยงานควรพิจารณาว่ามีงานใดบ้างที่อาจจะนำไปสู่การทุจริตได้ เช่น กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง, การตรวจรับพัสดุ, การบริหารพัสดุ, การตรวจสอบเอกสารหลักฐาน, การใช้ดุลพินิจพิจารณาอนุมัติ อนุญาต และการรับคำร้อง/สอบสวน เป็นต้น

ขั้นตอนที่ ๒ กำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๒.๑ กำหนดโอกาสเกิดการทุจริต Likelihood

โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)	
๕	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๕ ครั้งต่อปี
๔	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๔ ครั้งต่อปี
๓	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๓ ครั้งต่อปี
๒	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๒ ครั้งต่อปี
๑	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต ๑ ครั้งต่อปี

๒.๒ กำหนดระดับความรุนแรงของผลกระทบ Impact

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	
๕	เกิดความเสียหายต่อรัฐเจ้าหน้าที่ถูกลงโทษซึ่มีผลความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม/วินัย
๔	ภาพลักษณ์ของหน่วยงานติดลบเรื่องความโปร่งใส สื่อมวลชน สื่อสังคมออนไลน์ลงข่าวอย่างต่อเนื่อง และสังคมให้ความสนใจ
๓	หน่วยตรวจสอบของหน่วยงาน หรือหน่วยงานตรวจสอบจากภายนอกเข้าตรวจสอบข้อเท็จจริง
๒	ปรากฏข่าวลือที่อาจพาดพิงคนในหน่วยงาน มีคนร้องเรียน แจ้งเบาะแส
๑	แทบจะไม่มี

๒.๓ กำหนดระดับความเสี่ยงการทุจริต Risk Score

โอกาสเกิด (Likelihood)	Risk Score				
	ผลกระทบ (Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
๔	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก
๓	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูง
๒	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง
๑	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง

๒.๔ กำหนดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

	ค่าความเสี่ยงรวม	ระดับความเสี่ยงการทุจริต
สีเขียว	๑ - ๓	ความเสี่ยงระดับต่ำ
สีเหลือง	๔ - ๘	ความเสี่ยงระดับปานกลาง
สีส้ม	๑๐ - ๑๖	ความเสี่ยงระดับสูง
สีแดง	๑๗ - ๒๕	ความเสี่ยงระดับสูงมาก

ขั้นตอนที่ ๓ กำหนดมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

เมื่อหน่วยงานได้กำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต ที่สามารถเกิดขึ้นได้ภายในหน่วยงานเสร็จสิ้นแล้ว ก็ควรกำหนดแนวทาง/มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต เพื่อให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกันต่อไป เช่น

ลำดับ ที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน/ ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต
๑	<p>การใช้ดุลพินิจพิจารณาอนุมัติ อนุญาต</p> <p>๕.๑ เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำผู้รับบริการหลีกเลี่ยงการ ปฏิบัติตามระเบียบฯ</p> <p>๕.๒ การกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการพิจารณา ไม่ครอบคลุมชัดเจน ส่งผลต่อการตีความ เปิดโอกาสให้ผู้ตรวจสอบใช้ดุลพินิจ</p> <p>๕.๓ การเสนอรายงานเพื่อพิจารณา ไม่เป็นไปตาม ข้อเท็จจริง คลาดเคลื่อน มีผลประโยชน์แอบแฝงจาก ขั้นตอนการตรวจสอบ ประเมินส่งผลต่อการใช้ดุลพินิจ</p>	<p>๑.จัดทำคู่มือแนวทางสำหรับเจ้าหน้าที่ในการพิจารณาออกใบอนุญาต และจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการปฏิบัติตามคู่มือหลักเกณฑ์ให้เป็นไปตามแนวทางมาตรฐานเดียวกัน</p> <p>๒. ออกแบบกระบวนการงาน / ขั้นตอน / ผัง กำหนดระยะเวลา ตามพระราชบัญญัติ การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.๒๕๕๘ สำหรับงานนั้นๆ เพื่อลดการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ ผู้บังคับบัญชาทุกลำดับชั้นต้องกำกับดูแลและตรวจสอบการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่อย่างละเอียดรอบคอบก่อนนำเสนอผู้มีอำนาจพิจารณาลงนามอนุมัติ อนุญาต</p> <p>๓. นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการพิจารณาอนุมัติ อนุญาตและสามารถตรวจสอบข้อมูลย้อนหลังได้ ซึ่งจะช่วยให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถอ้างเหตุที่ไม่ดำเนินการและเป็นการป้องกันการเรียกรับผลประโยชน์</p> <p>๔.เปิดโอกาสให้ประชาชน (ผู้มีส่วนได้เสีย) มีส่วนร่วมในกระบวนการการ พิจารณาอนุมัติ อนุญาต</p>

ขั้นตอนที่ ๔ หน่วยงานประเมินความเสี่ยงการทุจริต ตามแบบฟอร์มที่กำหนด และรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ รอบที่ ๑ (๑ ตุลาคม - ๓๑ มีนาคม) รอบที่ ๒ (๑ เมษายน - ๓๐ กันยายน)

เพื่อให้การประเมินความเสี่ยงการทุจริตขององค์การบริหารส่วนตำบลหาดสองแคว บรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมิน หน่วยงานควรจัดให้มีการรายงานผลประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพื่อเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ฝ้าระวัง เพื่อสกัดกั้นมิให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่

โดยเจ้าหน้าที่ สามารถตรวจสอบ แบบฟอร์มประเมินความเสี่ยงการทุจริตขององค์การบริหารส่วนตำบลหาดสองแควได้ที่ ภาคผนวก ของคู่มือฉบับนี้

ภาคผนวก

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบ
ขององค์การบริหารส่วนตำบลหาดสองแคว ประจำปี งบประมาณ พ.ศ. ....
รอบที่ ๑.(๑ ตุลาคม - ๓๑ มีนาคม) / รอบที่ ๒.(๑ เมษายน - ๓๐ กันยายน)
สังกัดกอง .....

๑. การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๑.๑. โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)

โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)	
๕	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๕ ครั้งต่อปี
๔	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๔ ครั้งต่อปี
๓	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๓ ครั้งต่อปี
๒	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๒ ครั้งต่อปี
๑	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต ๑ ครั้งต่อปี

๑.๒. เกณฑ์ผลกระทบ (Impact)

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	
๕	เกิดความเสียหายต่อรัฐเจ้าหน้าที่ถูกลงโทษล้มความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม/วินัย
๔	ภาพลักษณ์ของหน่วยงานติดลบเรื่องความโปร่งใส สื่อมวลชน สื่อสังคมออนไลน์ลงข่าวอย่างต่อเนื่อง และสังคมให้ความสนใจ
๓	หน่วยตรวจสอบของหน่วยงาน หรือหน่วยงานตรวจสอบจากภายนอกเข้าตรวจสอบข้อเท็จจริง
๒	ปรากฏข่าวลือที่อาจพาดพิงคนในหน่วยงาน มีคนร้องเรียน แจ้งเบาะแส
๑	แทบจะไม่มี

๑.๓. เกณฑ์การวัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

Risk Score					
โอกาสเกิด (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
๔	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก
๓	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูง
๒	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง
๑	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง

ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

	ค่าความเสี่ยงรวม	ระดับความเสี่ยงการทุจริต
สีเขียว	๑ - ๓	ความเสี่ยงระดับต่ำ
สีเหลือง	๔ - ๙	ความเสี่ยงระดับปานกลาง
สีส้ม	๑๐ - ๑๖	ความเสี่ยงระดับสูง
สีแดง	๑๗ - ๒๕	ความเสี่ยงระดับสูงมาก

* สามารถปรับเกณฑ์ประเมินความเสี่ยงการทุจริตได้ตามความเหมาะสมของหน่วยงาน

๒. การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต					
ลำดับ ที่	ขั้นตอนการ ดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	Risk score (L x L)		
			Likelihood	Impact	Rise score
๑	กระบวนการจัดซื้อ จัดจ้าง	<p>๑.๑ การใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาอนุมัติยกเว้น กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวกับการ จัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ซึ่งเอื้อประโยชน์ หรือทำให้ เกิดโอกาสในการทุจริตหรือมีผลประโยชน์ทับ ซ้อน</p> <p>๑.๓ การเลือกใช้วิธีการในการจัดซื้อจัดจ้างไม่ สอดคล้องกับวงเงินงบประมาณที่ได้รับการ จัดสรรและมีกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการใช้ ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีโอกาสมีการเอื้อ ประโยชน์หรือให้ความช่วยเหลือพวกพ้องหรือ การกีดกัน/สร้างอุปสรรคให้คู่แข่งรายอื่น</p> <p>๑.๔ เจ้าหน้าที่ของ องค์กรบริหารส่วนตำบล หาดสองแคว ใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่รับ ผลประโยชน์ต่างๆ หรือสินบนไม่ว่าจะเป็น ทรัพย์สิน ของขวัญ การลดราคา หรือสิ่งใดก็ตามในลักษณะเดียวกันที่จะส่งผลใน การตัดสินใจดำเนินการตามอำนาจหน้าที่</p>	๒	๓	๖
	๑. เจ้าหน้าที่ กำหนดหัวข้อที่ อาจก่อให้เกิด การทุจริต	๒. เจ้าหน้าที่กำหนดเหตุการณ์ทุจริต ที่อาจจะเกิดขึ้นได้	๓. กำหนด โอกาส เกิดการ ทุจริต	๔. กำหนด เกณฑ์ ผลกระทบ	๕. นำ ๔,๕ มาหา ค่า ระดับ ความ รุนแรง ของ ความ เสี่ยง การ ทุจริต
๒	การตรวจรับพัสดุ	<p>๒.๑ กรรมการตรวจรับเท็จซึ่งไม่เป็นไปตาม คุณลักษณะเฉพาะในการตรวจรับพัสดุและไม่ได้ มาตรฐาน มีการเรียกรับเงิน จ่ายสินบน เงินทองหรือเปอร์เซ็นต์จากการตรวจรับ</p> <p>๒.๒ กรรมการตรวจการจ้างทำรายงานเสนอผู้มี อำนาจเกี่ยวกับการเพิ่มและลดงานตามสัญญา จ้าง โดยไม่เป็นไปตามระเบียบและไม่ตรวจสอบ ราคาที่แท้จริง จนเป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหาย</p>	๑	๕	๕
					ปานกลาง

๓. แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

ลำดับ ที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน/ ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต
๑.	<p>กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง</p> <p>๑.๑ การใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาอนุมัติยกเว้นกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ซึ่งเอื้อประโยชน์ หรือทำให้เกิดโอกาสในการทุจริตหรือมีผลประโยชน์ทับซ้อน</p> <p>๑.๒ การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุที่ขี้นำหรือเอนเอียงไปทางยี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่งเป็นการเปิดช่องโหว่ให้บริษัทที่มีผลประโยชน์ร่วมกันชนะการจัดซื้อจัดจ้างในครั้งนั้นๆ</p> <p>๑.๓ การเลือกใช้วิธีการในการจัดซื้อจัดจ้างไม่สอดคล้องกับวงเงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรและมีกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีโอกาสมีการเอื้อประโยชน์หรือให้ความช่วยเหลือพวกพ้องหรือการกีดกัน/สร้างอุปสรรคให้คู่แข่งรายอื่น</p> <p>๑.๔ เจ้าหน้าที่ของ องค์การบริหารส่วนตำบล หาดสองแคว ใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่รับผลประโยชน์ต่างๆ หรือสินบนไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สิน ของขวัญ การลดราคา หรือสิ่งใดก็ตามในลักษณะเดียวกันที่จะส่งผลในการตัดสินใจดำเนินการตามอำนาจหน้าที่</p>	<p>พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐพ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นการกำหนดกรอบการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน มุ่งเน้นการเปิดเผยข้อมูลเพื่อความโปร่งใสและแข่งขันอย่างเป็นธรรม คำนึงถึงวัตถุประสงค์การใช้งานเป็นสำคัญเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้จ่ายเงิน กำหนดการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเป็นการเปิดเผยโปร่งใสและตรวจสอบได้</p> <p>องค์การ กฎหมาย ประภ ภาครัฐ กรม ดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น อย ใกล้ชิดเพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินงาน</p> <p>องค์การบริหารส่วนตำบลหาดสองแคว จัดทำประกาศ เรื่อง เผยแพร่แผนการจัดซื้อจัดจ้างประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ เพื่อให้การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นไปด้วยความโปร่งใส และตรวจสอบได้ พร้อมทั้งได้ปิดประกาศโดยเปิดเผย ณ องค์การบริหารส่วนตำบลหาดสองแคว และเผยแพร่ในเว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบลหาดสองแคว ด้วย</p> <p>องค์การบริหารส่วนตำบลหาดสองแคว ใช้วิธีการจัดซื้อจัดจ้างให้สอดคล้องกับวงเงินงบประมาณเช่น วงเงินเกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท เลือกใช้วิธีประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ (e-bidding) เป็นต้น เว้นแต่จะสามารถดำเนินการโดยวิธีเฉพาะเจาะจงได้ภายใต้หลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด</p>

**๖. กำหนดมาตรการควบคุม
ความเสี่ยงการทุจริต ตาม(๒)
เหตุการณ์ทุจริตที่คาดว่าจะ
เกิดขึ้นได้**

๔. แบบสรุปรายงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๔.๑ แบบสรุปรายงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. .... (รอบที่ ...)

แบบสรุปรายงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.					
รอบที่ ๑ (๑ ตุลาคม ..... - ๓๑ มีนาคม .....)					
ชื่อหน่วยงาน องค์การบริหารส่วนตำบลหาดสองแคว					
ที่	ขั้นตอนที่มีความเสี่ยงและรายละเอียดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความเสี่ยง	รายละเอียดมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	ผู้รับผิดชอบ	ผลการดำเนินงาน
๑	<p>กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง</p> <p>๑.๑ การใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาอนุมัติยกเว้นกฎหมายระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ซึ่งเอื้อประโยชน์ หรือทำให้เกิดโอกาสในการทุจริตหรือมีผลประโยชน์ทับซ้อน</p> <p>๑.๒ การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุที่ขึ้นหรือเอื้อเอียงไปทางยี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่งเป็นการเปิดช่องโหว่ให้บริษัทที่มีผลประโยชน์ร่วมกันชนะการจัดซื้อจัดจ้างในครั้งนั้นๆ</p> <p>๑.๓ การเลือกใช้วิธีการในการจัดซื้อจัดจ้างไม่สอดคล้องกับวงเงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรและมีกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีโอกาสเอื้อประโยชน์หรือให้ความช่วยเหลือพวกพ้องหรือการกีดกัน/สร้างอุปสรรคให้คู่แข่งรายอื่น</p>	ปานกลาง	<p>พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐพ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นการกำหนดกรอบการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน มุ่งเน้นการเปิดเผยข้อมูลเพื่อความโปร่งใส แข่งขันอย่างเป็นธรรม คำนึงถึงวัตถุประสงค์การใช้งานเป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้จ่ายเงิน กำหนดการจัดซื้อจัดจ้างวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเปิดเผยโปร่งใสและตรวจสอบได้</p> <p>องค์การบริหารส่วนตำบลสองแคว ติดตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หนังสือเวียนและประกาศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมบัญชีกลาง สำนักงบประมาณ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น อย่างใกล้ชิดเพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินงาน</p> <p>องค์การบริหารส่วนตำบลสองแคว จัดทำประกาศ เรื่อง เผยแพร่แผนการจัดซื้อจัดจ้างประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ เพื่อให้การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นไปด้วยความโปร่งใส และตรวจสอบได้ พร้อมทั้งได้ปิดประกาศโดยเปิดเผย ณ องค์การบริหารส่วนตำบลสองแคว</p>	ทุกกองต้องถือปฏิบัติ	<p>๗. ระบุ ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานในแต่ละหัวข้อ</p> <p>๘. ระบุผลการดำเนินงานดังนี้</p> <p>๘.๑ ดำเนินการเสร็จสิ้น</p> <p>๘.๒ ยังไม่ได้ดำเนินการ</p> <p>๘.๓ อยู่ระหว่างดำเนินการ</p> <p>๘.๓ ไม่สามารถดำเนินการได้</p>

หมายเหตุ : องค์การบริหารส่วนตำบลหาดสองแคว ได้มีการจัดตั้งศูนย์ร้องเรียนการทุจริต รับผิดชอบในการรับแจ้งเรื่องร้องเรียนการทุจริตทุกรูปแบบ ผ่านช่องทางการรับแจ้งเรื่องร้องเรียน ดังนี้

- ติดต่อด้วยตนเอง ที่ งานกฎหมาย สำนักงานปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลหาดสองแคว
- ทางเว็บไซต์ <http://www.hardsongkwae.go.th/> หัวข้อ ร้องเรียนทุจริต
- ทางโทรศัพท์ ๐๕๕ ๔๙๖ ๐๙๘

